

Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

**YTO: Suomalaisessa
yhteiskunnassa toimiminen**

Sisältö

1. Aktiivinen kansalaisuus
2. Äänestäminen
3. Kansalaistoiminta
4. Lähteet
5. Yhteystiedot

1. Aktiivinen kansalaisuus

Kansalaisuus

- Kansalaisuus on **status** ja **rooli**.
- Kansalaisuus on **status**:
 - Olet jonkin maan jäsen, esimerkiksi Suomen kansalainen.
 - Sinulla on oikeuksia ja velvollisuuksia.
- Kansalaisuus on **rooli**:
 - Vaikutat aktiivisesti siihen, millainen yhteiskunta on.

Aktiivinen kansalaisuus

- **Aktiivinen kansalaisuus** = osallistut yhteiskunnan tai yhteisön toimintaan.
- Se voi tarkoittaa
 - pieniä tekoja lähialueella
 - tai suuria tapahtumia isolla alueella.

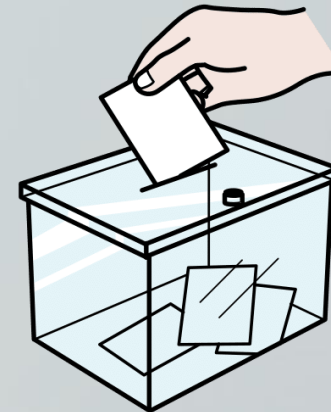
Aktiivinen kansalainen

- Aktiivinen kansalainen
 - tuntee omat oikeutensa.
 - tuntee omat velvollisuutensa.
 - osaa vaikuttaa yhteiskunnassa.
 - tekee asioita, joista on iloa ja hyötyä monille ihmisille.
 - toimii yhteiseksi hyväksi.
 - ottaa vastuuta yhteisistä asioista.

Esimerkkejä aktiivisesta kansalaisuudesta

- Sinä autat naapurin vanhusta.
- Sinä luet lehdestä tai internetistä, mitä kunnanvaltuuston kokouksessa päätettiin.
- Sinä äänestät vaaleissa.
- Sinä osallistut mielenosoitukseen sotaa vastaan.
- Sinä keräät rahaa ympäristöjärjestölle.

Vetoamus ja kansalaisaloite

- Sinä voit allekirjoittaa vetoamuksen tai kansalaisaloitteen.
- **vetoamus** = pyyntö tai kehoitus, jonka ihmiset kirjoittavat päättäjäille, esimerkiksi kansanedustajille.
- **kansalaisaloite** = ehdotus Suomen eduskunnalle
 - Kansalaiset ehdottavat, että
 - eduskunta muuttaa lakia.
 - eduskunta säätää uuden lain.
 - Eduskunta käsittelee kansalaisaloitteen, jos ainakin 50000 kansalaista allekirjoittaa sen.
 - Eduskunta voi
 - **hyväksyä** ehdotuksen = eduskunta **tekee**, mitä ehdotuksessa lukee.
 - **hylätä** ehdotuksen = eduskunta **ei tee**, mitä ehdotuksessa lukee.

Tehtävä 1: Sisältö ja omat kokemukset

Kirjoita vastaus

tai keskustele opettajan ja opiskelijoiden kanssa.

1. Millä tavalla **sinä** olet ollut aktiivinen kansalainen?
Anna ainakin kolme esimerkkiä.
2. Anna kaksi esimerkkiä **pienistä** teoista,
joita aktiivinen kansalainen voi tehdä.
3. Anna kaksi esimerkkiä **suurista** teoista,
joita aktiivinen kansalainen voi tehdä.

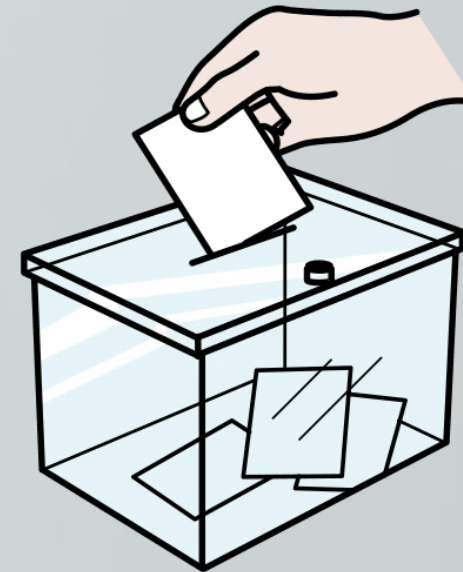

2. Äänestäminen

Äänestäminen kansalaisaktiivisuutena

- Suomessa on säännöllisesti eri vaaleja:
 - kuntavaalit
 - aluevaalit
 - eduskuntavaalit
 - presidentinvaalit
 - Euroopan parlamentin vaalit eli EU-vaalit.

Äänestäminen kansalaisaktiivisuutena

- Suomen kansalaiset saavat **äänestää** vaaleissa.
- He saavat myös **olla ehdokkaana** vaaleissa.
- Äänestäminen on helppo ja tärkeä tapa vaikuttaa yhteiskuntaan.

Kuntavaalit

- Kuntavaaleissa valitaan **kunnanvaltuusto**.
- Kuntavaalit on joka neljäs vuosi.
- Kunnanvaltuusto päättää siitä, mitä palveluita **kunta** tarjoaa kunnan asukkaille.
- **Kunnan palveluita** ovat esimerkiksi
 - koulut
 - kirjastot
 - liikuntapalvelut
 - jätehuolto
 - katujen rakentaminen.

Aluevaalit

- Aluevaaleissa valitaan **aluevaltuusto**.
- Aluevaalit on joka neljäs vuosi.
- Ne ovat samana päivänä kuin kuntavaalit.
- Aluevaltuusto päättää siitä, miten **hyvinvointialue** järjestää palveluita.
- Hyvinvointialueen palveluita ovat
 - sosiaalipalvelut
 - terveystalvelut
 - pelastuspalvelut.

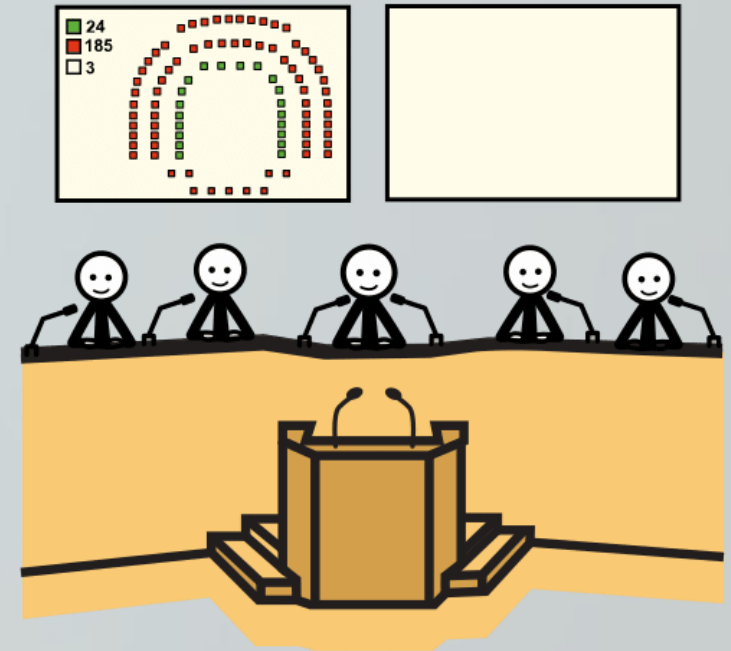
Eduskuntavaalit

- Eduskuntavaaleissa valitaan **kansanedustajat**.
- Eduskuntavaalit on joka neljäs vuosi.
- Eduskunnan tehtävät: Eduskunta
 - säätää Suomen lait
 - päättää Suomen budjetista eli talousarviosta.
- **talousarvio** = Eduskunta arvioi,
 - paljonko rahaa Suomen valtio saa
 - paljonko rahaa voi käyttää.

Eduskuntavaalit

- Eduskuntavaaleissa valitaan 200 kansanedustajaa.
- Eduskuntavaaleissa Suomi on jaettu **vaalipiireihin**.
- Suomessa on nyt 13 vaalipiiriä.
- Jokainen äänestäjä saa äänestää vain siinä vaalipiirissä, jossa hän asuu.

Presidentinvaalit

- Presidentinvaaleissa valitaan **tasavallan presidentti**.
- Presidentinvaalit on joka kuudes vuosi.
- Presidentiksi voidaan valita vain sellainen ehdokas, joka saa vaaleissa yli puolet äänistä eli yli 50 % äänistä.
- Mitä tapahtuu, jos kukaan ei saa yli puolta äänistä?
 - Silloin järjestetään **toinen kierros**.
 - Toisella kierroksella on vain ne kaksi ehdokasta, jotka saivat eniten ääniä ensimmäisellä kierroksella.

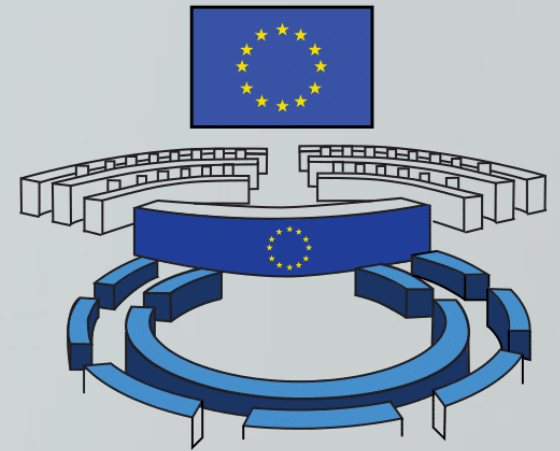
Presidentinvaalit

- Presidentin tehtäviä:
 - Hän vahvistaa lait, jotka eduskunta säätää.
 - Hän johtaa Suomen ulkopolitiikkaa yhdessä Suomen hallituksen kanssa.
 - Hän nimittää tuomarit ja korkeimmat virkamiehet.
 - Hän on Suomen armeijan ylipäällikkö.

Euroopan parlamentin vaalit eli EU-vaalit

- EU-vaaleissa valitaan jäsenet Euroopan parlamenttiin.
- EU-vaalit on joka viides vuosi.
- Euroopan parlamentissa eli EU-parlamentissa on 705 jäsentä.
- 14 jäsentä on Suomesta, ja muut ovat muista EU-maista.
- Kaikki EU-maiden kansalaiset saavat äänestää EU-vaaleissa.

Tehtävä 1a: Sisältö ja mielipiteet

Kirjoita vastaus

tai keskustele opettajan ja opiskelijoiden kanssa.

1. Missä vaaleissa sinä olet äänestänyt Suomessa?
2. Mikä on sinun mielestäsi tärkein palvelu, jonka **kunta** tarjoaa asukkailleen?
3. Mikä on sinun mielestäsi tärkein palvelu, jonka **hyvinvointialue** tarjoaa asukkailleen?
4. Mitkä kaksi tärkeää tehtävää **eduskunnalla** on?

Tehtävä 1b: Sisältö ja mielipiteet

Kirjoita vastaus

tai keskustele opettajan ja opiskelijoiden kanssa.

1. Mikä on sinun mielestäsi tärkein tehtävä, joka **presidentillä** on?
2. Mitä tarkoittaa **toinen kierros** presidentinvaaleissa?
3. Saatko sinä äänestää **EU-vaaleissa**?

Tehtävä 2a: Tiedonhaku ja pohdinta

Etsi tietoa sinun asuinkuntasi **kunnanvaltuustosta**.

Kirjoita vastaus.

1. Kuka on **puheenjohtajana** sinun kuntasi kunnanvaltuustossa?
2. Kuinka monta **jäsentä** valtuustossa on?
3. Mitä **puolueita** he edustavat?
Mitkä ovat valtuuston suurimmat puolueet?

Tehtävä 2b: Tiedonhaku ja pohdinta

Etsi tietoa sinun asuinpaikkasi **aluevaltuustosta**.

Kirjoita vastaus.

1. Mihin **hyvinvointialueeseen** kuntasi kuuluu?
2. Kuka on **puheenjohtajana** sinun hyvinvointialueesi aluevaltuustossa?
3. Kuinka monta **jäsentä** aluevaltuustossa on?
4. Mitä **puolueita** he edustavat?

Mitkä ovat aluevaltuuston suurimmat puolueet?

Tehtävä 2c: Tiedonhaku ja pohdinta

Etsi tietoa **eduskunnasta**.

Kirjoita vastaus.

1. Mihin **vaalipiiriin** kuntasi kuuluu eduskuntavaaleissa?
2. Kuka on puheenjohtaja eduskunnassa eli **eduskunnan puhemies**?
3. Kuinka monta **jäsentä** eli **kansanedustajaa** eduskunnassa on?
4. Mitä **puolueita** eduskunnassa on?
Mitkä ovat suurimmat puolueet eduskunnassa?

Tehtävä 2d: Tiedonhaku ja pohdinta

Etsi tietoa **presidenteistä**.

Kirjoita vastaus.

1. Kuka on Suomen tasavallan presidentti?
2. Kuinka monta presidenttiä Suomessa on ollut?
3. Kirjoita heidän nimensä.

Tehtävä 2e: Tiedonhaku ja pohdinta

Etsi tietoa **EU-vaaleista**.

Kirjoita vastaus.

1. Missä maissa ja missä kaupungeissa Euroopan parlamentti kokoontuu?
2. Kuka on Euroopan parlamentin **puhemies**?
3. Kuinka monta **jäsentä** Euroopan parlamentissa on?
4. Mitä **puolueita** Euroopan parlamentissa on?
Mitkä ovat suurimmat puolueet Euroopan parlamentissa?

Tehtävä 2f: Tiedonhaku ja pohdinta

Etsi tietoa kaikista vaaleista.

Kirjoita vastaus.

1. Milloin seuraavat **kunnallis- ja aluevaalit** ovat?
2. Milloin seuraavat **eduskuntavaalit** ovat?
3. Milloin seuraavat **presidentinvaalit** ovat?
4. Milloin seuraavat **EU-vaalit** ovat?

3. Kansalaistoiminta

Kansalaistoiminta

- **Kansalaistoiminta** tarkoittaa, että ihmiset
 - toimivat aktiivisesti
 - vaikuttavat asioihin.
- Kansalaistoiminnassa toimitaan yhdessä muiden ihmisten kanssa.
- Tavoitteena ei ole yhden ihmisen oma etu vaan koko ryhmän yhteinen etu.

Kansalaisyhteiskunta

- **Kansalaisyhteiskunta** = ihmiset järjestävät toimintaa ja palveluja itselleen ja muille ihmisille.
- Kansalaisyhteiskunnassa toimiminen on vapaaehtoista.
- **Kansalaisyhteiskunnan toimijoita** ovat esimerkiksi
 - järjestöt
 - kirkot ja muut uskonnolliset yhteisöt
 - ammattiyhdistykset
 - poliittiset puolueet

Laillinen ja laitton vaikuttaminen

- On monta tapaa vaikuttaa yhteiskuntaan.
 - laillinen
 - laitton
- **Laillinen** tarkoittaa lain mukainen eli laki sanoo, että se on oikein.
- **Laitton** tarkoittaa lain vastainen eli laki sanoo, että se on väärin.

Laillisia vaikuttamisen tapoja

1. Poliittinen vaikuttaminen
2. Mielenosoitus
3. Boikotointi
4. Adressi ja kansalaisaloite
5. Lakko
6. Mielpidekirjoitus
7. Internet-keskustelu
8. Toiminta jossain yhdistyksessä

Laillisia vaikuttamisen tapoja

1. Poliittinen vaikuttaminen

- Voit liittyä johonkin puolueeseen.
- Voit äänestää vaaleissa.
- Voit asettua ehdolle vaaleissa.

2. Mielenosoitus

- Voit järjestää mielenosoituksen.
- Sinun täytyy kuitenkin ilmoittaa poliisille etukäteen, että järjestät mielenosoituksen.
- Voit osallistua mielenosoitukseen.

Laillisia vaikuttamisen tapoja

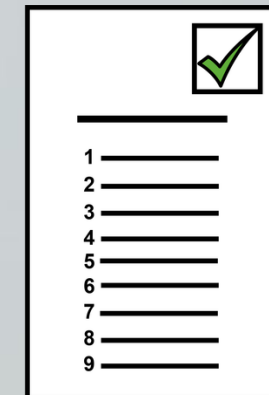
3. Boikotointi

- Voit boikotoida jotain tuotetta tai palvelua.
- Se tarkoittaa, että et enää osta sitä.

4. Adressi ja kansalaisaloite

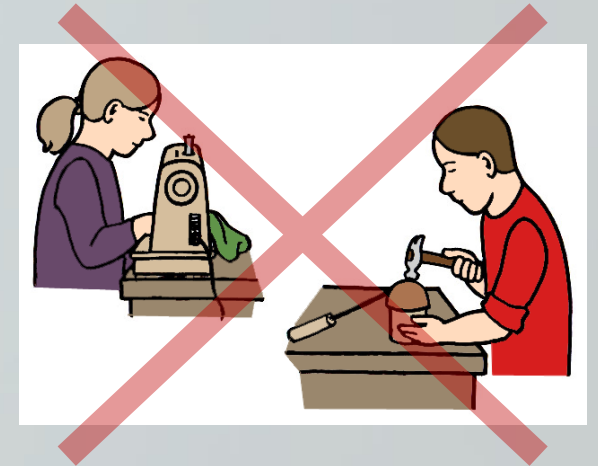
- Adressi ja kansalaisaloite on ehdotus poliitikoille.
- Kirjoita ehdotus ja kerro ehdotuksesta muille ihmisille.
- Ihmiset allekirjoittavat ehdotuksen, jos he ovat samaa mieltä kuin sinä.
- Anna lista poliitikolle, kun paljon ihmisiä on allekirjoittanut sen.

Laillisia vaikuttamisen tapoja

5. Lakko

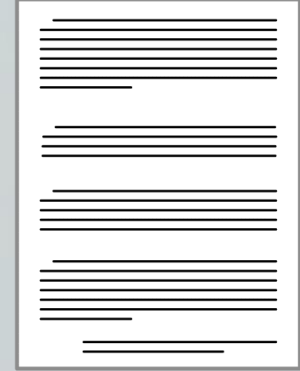
- Voit järjestää lakon, jos et ole tyytyväinen johonkin asiaan työpaikalla.
- Lakossa työntekijät eivät tee töitä.
- Lakko täytyy ilmoittaa etukäteen.
- Sinun täytyy lukea työehtosopimuksesta (TES:stä), milloin lakko on laillinen ja milloin se on laitton.

Laillisia vaikuttamisen tapoja

5. Mielialidekirjoitus

- Voit kirjoittaa sanomalehteen mielipiteesi jostain tärkeästä asiasta.
- Yleensä mielipidekirjoituksessa täytyy olla kirjoittajan nimi.

6. Internet-keskustelu

- Internetissä voi kirjoittaa oman mielipiteen myös nimettömänä eli **anonyyminä**.
- Sinun täytyy kuitenkin muistaa, että toisen ihmisen kunniaa ei saa loukata.

Laillisia vaikuttamisen tapoja

7. Toiminta jossain yhdistyksessä

Voit liittyä johonkin yhdistykseen tai perustaa oman yhdistyksen.

Yhdistyksen aihe voi olla esimerkiksi

- sinun ammattisi
- sinun harrastuksesi
- luonto ja ympäristö
- vanhusten auttaminen
- maahanmuuttajien tukeminen
- tai jokin muu

Laittomia vaikuttamisen tapoja

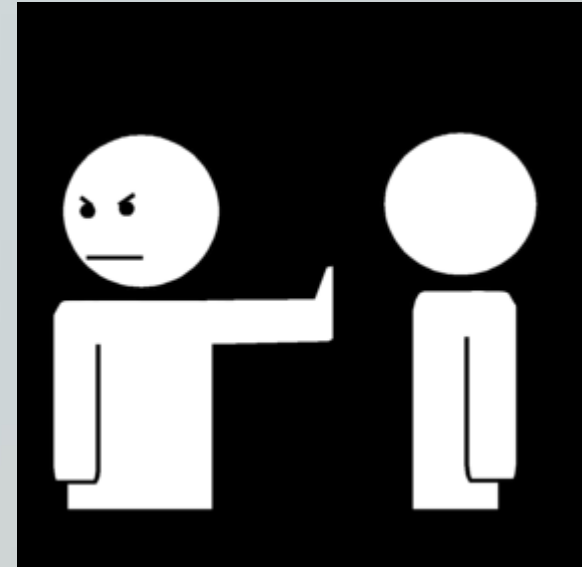
- Nämä ovat laittomia tapoja vaikuttaa.
 - Sinä rikot lakia,
jos teet näitä asioita.
1. Töiden tai liikenteen estäminen
 2. Talonvaltaus ja kadunvaltaus
 3. Laiton lakko

Laittomia vaikuttamisen tapoja

1. Töiden tai liikenteen estäminen

- Joskus ihmiset eivät halua, että esimerkiksi vanha talo puretaan.
- Silloin ihmiset voivat estää sen.
 - Esiimerkiksi he voivat seisoa talon edessä tai purkutyökoneiden edessä.
- Silloin työntekijät eivät voi alkaa purkaa taloa.

Laittomia vaikuttamisen tapoja

2. Talonvaltaus ja kadunvaltaus

- **Talonvaltaus** = ihmiset menevät sisälle taloon, joka ei ole heidän talonsa.
- He eivät tule talosta pois vapaaehtoisesti.

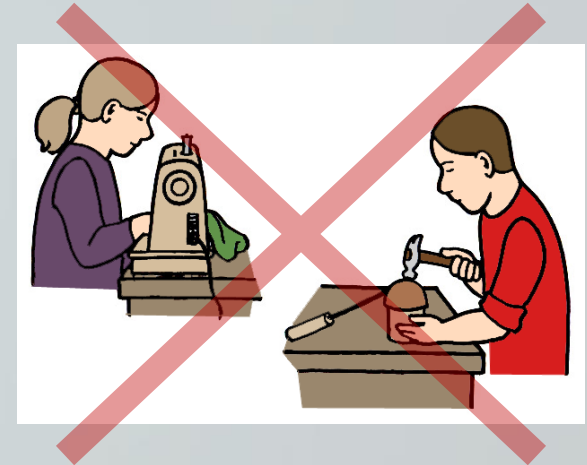
- **Kadunvaltaus** = ihmiset menevät kadulle tai tielle.
- Autot ja muu liikenne eivät voi ajaa kadulla, kun ihmiset istuvat tai makaavat kadulla.

Laittomia vaikuttamisen tapoja

3. Laiton lakko

- Lakko on laiton, kun se vastustaa asioita, jotka jo ovat työehtosopimuksessa.
- Lakko on laiton myös silloin, jos sitä ei ole ilmoitettu etukäteen.

Laiton vaikuttaminen: seuraukset

Voit saada rangaistuksen laittomasta vaikuttamisesta:

- **sakot** = Maksat rahaa.
- **vahingonkorvaukset** = Maksat rahaa, jos olet vahingoittanut toisen ihmisen omaisuutta.
- **vankeustuomio** = Joudut vankilaan.

Tehtävä 1a: Sisältö ja mielipiteet

Kirjoita vastaus

tai keskustele opettajan ja opiskelijoiden kanssa.

1. Mitä **laillisia** vaikuttamisen tapoja olet kokeillut?
2. Mihin asioihin halusit vaikuttaa?
3. Onnistuiko se?
Muuttuiko asia vai ei?

Tehtävä 1b: Sisältö ja mielipiteet

Kirjoita vastaus

tai keskustele opettajan ja opiskelijoiden kanssa.

1. Mikä on sinun mielestäsi **tehokkain** tapa vaikuttaa asioihin **laillisesti**?
Miksi?
2. Mikä on sinun mielestäsi **helpoin** tapa vaikuttaa asioihin **laillisesti**?
Miksi?
3. Mikä on sinun mielestäsi **vaikein** tai **raskain** tapa vaikuttaa asioihin **laillisesti**?
Miksi?

Tehtävä 1c: Sisältö ja mielipiteet

Kirjoita vastaus

tai keskustele opettajan ja opiskelijoiden kanssa.

1. Oletko kokeillut **laittomia** vaikuttamisen tapoja?
2. Mihin asiaan halusit vaikuttaa?
3. Onnistuiko se?
Muuttuiko asia vai ei?
4. Saitko **rangaistuksen**?
Minkä rangaistuksen sait?

Tehtävä 2: Tiedonhaku ja pohdinta

Kansalaisaloite on yksi tapa vaikuttaa asioihin.

Mene [Kansalaisaloitepalvelun nettisivuille](#).

Selaa kansalaisaloitteita ja valitse mielenkiintoinen kansalaisaloite.

Kirjoita vastaus.

1. Mihin asiaan kansalaisaloite yrittää vaikuttaa?
2. Oletko samaa mieltä vai eri mieltä?
3. Haluaisitko allekirjoittaa kansalaisaloitteen?

Miksi?

Miksi et?

4. Lähteet

Lähteet

Eduskunta s.a. Eduskunnan tehtävät.

[https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/eduskunnan tehtavat/Sivut/default.aspx](https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/eduskunnan%20tehtavat/Sivut/default.aspx).

Viitattu 24.10.2024.

InfoFinland 2024. Vaalit ja äänestäminen Suomessa. <https://www.infofinland.fi/fi/information-about-finland/elections-and-voting-in-finland>. Viitattu 24.10.2024.

Nuoperi s.a. Aktiivinen kansalaisuus. <https://www.nuoperi.fi/sanasto2.php?id=2>. Viitattu 24.10.2024.

Nurmi, K. E. & Laitinen, M. 2020. Mitä tarkoitetaan aktiivisella kansalaisuudella? Tietopankki. <https://kansalaisyhteiskunta.fi/tietopankki/mita-tarkoitetaan-aktiivisella-kansalaisuudella>. Viitattu 24.10.2024.

Opetushallitus. 2024. Aktiivinen kansalaisuus. <https://www.oph.fi/fi/ohjelmat/aktiivinen-kansalaisuus>. Viitattu 24.10.2024.

Opetushallitus s.a. Kansalaisyhteiskunta ja kansalaisen vaikuttaminen. <https://aipe.edu.fi/web/site-223751/state-jurdgmjqg4ra/page-277935>. Viitattu 24.10.2024.

Kuvien lähteet

Alvesgaspar 2013. Parliament House, Helsinki.

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=27765535>. Viitattu 24.10.2024.

Alvesgaspar 2024. Alexander Stubb, president of Finland in 2024.

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=151477110>,
Quirinale.it. Viitattu 24.10.2024.

Papunetin kuvapankki 2024, <https://papunet.net>, Kuvako, Sergio Palao / ARASAAC, Elina Vanninen, Ritva Hämäläinen / Savas, Sclera. Viitattu 24.10.2024.

5. Yhteystiedot

Tekijä

Anni Heiska

VIERKO

Vieraskielisen opetuksen kehittäminen

Kotimaisten kielten opetuksen
tarjonnan ja laadun kehittäminen
ammattillisessa koulutuksessa

2024

Lisätietoa:

<https://www.keuda.fi/keuda/hankkeet/vierko/>

